SERDARUL ILLIUSIU

TOMBATERA CAINE ROSIU

COMEDIE ORIGINALA IN UNU ACTU

DE

C. Z. HALLEPLIU.

Preţul 67 banĭ.

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA C. PETRESCU-C. & I. G. COSTESCU
7, CALEA MOGOSIOAI, 7.

1871.

PERSÓNELE

SERDARU ILLIUŞI, boer bĕtrânŭ.
STANU, ţĕranŭ, servitorulŭ luĭ Illiuşĭ.

Scena se petrece în România, de la 1857 pênĕ la 1871.

ACTULU I

SCENNA I

(Se înfăţişadĕ uă cameră mobilată. Ellŭ vine învestitŭ în costumŭ boerescŭ vechiŭ, cu işlicŭ în 4 colţurĭ; Stanŭ, vine dupe dînsulŭ cu ciubucu şi chiséoa turcéscă pe care, puindule pe masă, se retrage).

Illiuşĭ, (singurŭ)

E!... maĭ bună séra cinstiţĭ boerĭ... bună séra... suntŭ sigurŭ că toţĭ d-vóstră, a'ţĭ audĭtŭ vorbinduse adesé de mine şi de bietulŭ Bîrsescu, déră uniĭ, âncă nu mĕ vĕduserăţĭ, nu este aşa?.. Eĭ bine... amŭ des'onóré... da... nu rîdeţĭ că asté suntŭ vorbe radicale cu care ne-a pricopsitŭ strĕiniĭ... cumŭ dicŭ... amŭ des'onorata cinste... na... éră îmĭ dĕduĭ în petecŭ... apoĭ de, să ertaţĭ că, callu bătrênŭ scie se mérgă binişorŭ ca-se-nu spargă sticla în traistă... as-sine... cumŭ diseiŭ, a mĕ face presentŭ d-vóstre că, eŭ suntŭ vestitulŭ Serdarŭ Illiuşĭ, poroclitŭ, Tombatera Châine Roşŭ... suntŭ boerŭ şi slujbaşŭ din vremile vechĭ în-nainte de regulamentŭ, cu rangulŭ meŭ, cu ighemoniconulŭ meŭ, cu petecuţu meŭ de moşióră, cu nevestica mé, cu vitişórele melle, cu tóte alle melle, déră pe care, uniĭ din marţafoi de astădĭ cu gémulŭ în ochiŭ carĭ s'a sfranţositŭ cu totulŭ, când vede câte unŭ gură cască uşurelŭ de creerĭ, ca sé'şĭ rĕdă de ellŭ,

îndată mĕ-ia de sujetŭ pe mine şi pe bietu Bîrsescu, şi audĭ strigîndule, Tombatera Châine Roşu!.. séŭ, cunoscĭ pe Bîrsescu?.. asté a-ajunsŭ la mulţĭ din ceĭ ce se ţine procopsiţĭ se fiă vorbe de modă pe care le rosteşte fărĕ ruşine, şi prin salóne ca să se pótă recomenda că suntŭ cu spiritŭ... Ia spuneţĭ cinstiţĭ boerĭ, bune suntŭ asté?.. nişte copilaşĭ cariĭ plécă la Parisŭ viţeluşĭ cu dinţiĭ de lapte ca să se luminese şi se întorcŭ boĭ cu sticla în ochiŭ, se'şĭ bată jocŭ de ighemoniconulŭ unuĭ boerŭ bătrînŭ ca mine?.. ba nu... ba nu... vĕ întrebŭ, bine este?.. vĕ place!.. cumŭ aĭ ḑisŭ domnule?.. vĕ place?.. avéreĭ parte de vitte cu gémulŭ în ochiŭ!.. ochelariĭ se pune numaĭ cândŭ nu vede cine-va, şi la amênduoĭ ochiĭ éră nu numaĭ la unŭ ochiŭ... megasise chirie! che tavmasta ta ergasŭ!.. răŭ né smintitŭ streiniĭ!.. cu tóte asté, să lĕsămŭ de uă camŭ-dată vitele şi se venimŭ la vorba nóstră... de ce vorbémŭ óre?.. a!.. 'mĭ aduseiŭ aminte... vorbémŭ despre poreclele meŭ... sciţĭ pentru ce m'a numitŭ Tombatera?.. nu?.. să vĕ spunŭ eŭ.

După ce caḑură igemonicónele boerescĭ la 1848, şi veniră ruşfeturile asté nuoile, care mĕ siliră şi pe mine, cu voe fără voe, sĕ învĕţŭ câte-va vorbe radicale sfranţozestĭ... eŭ... Arhon Serdarulŭ Illiuşĭ, rămĕseiŭ pe din-afară sub cuvêntulŭ că: la legĭ nuoĭ trebue ómenĭ nuoĭ, şi mĕ deteră cumŭ amŭ ḑice, pe bette!.. ba încă ce!.. mĕ şi trecură în tabla birnicilorŭ, alĕturĭ cu toţĭ opincariĭ şi tóte slugile!.. atuncĭ, vĕḑîndŭ una ca acésta, scoseiŭ unŭ, ofŭ!.. din fundulŭ ănimeĭ şi ḑiseiŭ... bre!.. bre!.. bre!.. răŭ o se ajungemŭ! déca şi eŭ, gogemite serdarulŭ, a ajunsŭ vremé să mĕ pue se plătescŭ birŭ ca toţĭ opincariĭ, ce a maĭ rămasŭ!.. mare minune!.. rĕŭ sfêrşitŭ o se avemŭ!.. s'a întorsŭ lumea pe dosŭ!.. da!.. ce-se-ḑicŭ!.. a trebuitŭ se ajungemŭ aci, pentru că streiniĭ ceĭ stricaţĭ din alte Naţiunĭ, carĭ ne inundă béta

ţărişóră, s'a silitŭ din tóte poterile să-ne facă şi pe noĭ stricaţĭ ca dênşiĭ, se nu maĭ avemŭ respectŭ, nicĭ către Dumneḑeŭ! nicĭ către sânta Biserică, locaşulŭ Domnuluĭ? nicĭ către părinţĭ! nicĭ către ceĭ maĭ marĭ aĭ nostri! nicĭ nimicŭ!.. Da óre cine este vinovatŭ la tóte aste desmăţărĭ?.. noĭ ênşine, fiindŭ-că, îndată ce vĕḑurămŭ că se întroduce şi aci, lepădăturile altorŭ Naţiĭ, în locŭ d'a fugi de dênşiĭ ca de nisce stricaţĭ şi conrupţĭ, noĭ i-amŭ imitatŭ ca maimuţa la tóte faptele celle stricate şi amŭ fugitŭ de totŭ ce este bunŭ şi onorabile!.. şi pe cândŭ trimetemŭ pe copiĭ nostri la studiĭ în Parisŭ, nu suntemŭ cu atenţiune ca se vedemŭ ce învaţă? şi ce drumurĭ a apucatŭ, ci le trimitemŭ la banĭ de cheltuélă, fărĕ să ne gîndimŭ că, copilulŭ lăsatŭ în libertatea luĭ şi în locŭ strĕinŭ pe mâinĭ de desfrănaţĭ, are să ne vie cu tóte viţiurile pe care le culege din societăţile în care este întrodusŭ de aceia cărora le place numaĭ a conrupe pe altulŭ!.. ba âncă ce... noĭ, în locŭ de a observa la tóte acestea, ne-am pusŭ în capŭ că, déca odată sunt streinĭ, ca ómenĭ civilisaţĭ, sciŭ eĭ ce facŭ, şi astŭ-felŭ étâne în uă încurcătură şi stricaţĭ cu toţiĭ!.. étâne acolo de unde, numaĭ Dumneḑeŭ, daca va voi, séŭ dracu ne maĭ póte descurca!

Aşa déră, dupe cumŭ vĕ spuseiŭ... vĕḑîndumĕ trecutŭ şi în tabla birnicilorŭ alăturĭ cu mojiciĭ, mĕ gîndémŭ, pe ce drum trebuia se apucŭ!.. pe lêngă cine să mĕ lipescŭ ca se potŭ căpĕta unŭ osciorŭ de rosŭ, că de... perémŭ în casă!.. apoĭ, începuiŭ a mĕ lua şi eŭ dupe alde gură cască şi pierde vară care, lăsînduşĭ lucru, îşĭ pierdŭ ḑiua la cameră, şi astŭ-felŭ, începuiŭ a mĕ duce şi eŭ pe la cameră, cumŭ amŭ ḑice, la vechia obstéscă adunare, de unde eşaŭ fapte!.. éră nu vorbe late ca acuma!.. Cândŭ acolo... ce se veḑĭ!..

turnu Babilonuluĭ frate!.. care maĭ de care se întrecea se strige maĭ tare! pare că nu eraŭ toţĭ Românĭ!

Cândŭ, vĕḑuiŭ pe unŭ ócheşĭ şi guralivŭ că, dupe ce răcni pânĕ răguşi, se sculă altulŭ camŭ cîrnŭ cu ochiĭ bobosaţi, vrîndŭ se ḑică şi ellŭ că este adevĕratŭ patriotŭ Românŭ, vorbi şi ăstă pânĕ fĕcu spume la gură; apoĭ se sculă unŭ pleşuvŭ şi uscăţivŭ cu gémŭ în ochiŭ şi dupe ce lăsă se termine cellŭ cîrnŭ, gustă appă din unŭ paharŭ pe care îllŭ avé într'adinsŭ ca se'şĭ drégă viersu... da se vĕ spunŭ dreptŭ boerĭ... vorbea frate, păré că avé cuvintele în busunarŭ! şi aşa, începu a ḑice: „Da D-lor... suntemŭ trimişĭ aci ca mandatarĭ, ca espresiune a Ţăreĭ, ca se lucrămŭ şi se ne silimŭ a conduce Naţiunea Română, pe calea prosperităţiĭ şi a progresuluĭ, éră nu numaĭ se luămŭ diurnele de 2 galbenĭ pe ḑi, fărĕ a face nimicŭ pentru béta Ţarĕ!.. eŭ, văḑŭ că noĭ aci, în locŭ de a lucra pentru Patrie şi fiitorulŭ eĭ, ne ţinemŭ numaĭ de certe şi de resbunărĭ, împărţindune în diferite taberĭ, şi déca este vorba să ne împărţimŭ şi se nu lucrămŭ toţĭ ca fraţiĭ, apoĭ amŭ onóre a mĕ declara d-strĕ că eŭ, facŭ parte din partidulŭ boerescŭ, ḑisŭ Albiĭ, careĭ a sciutŭ a susţine drepturile ţăreĭ atâţea secolĭ, apărândule cu sângele şi averile lor şi pe care, uniĭ din d-stră cărora vĕ place maĭ multŭ a esploata, éţĭ numitŭ aristocraţĭ, retrograḑĭ şi usurpatorĭ aĭ drepturilorŭ internaţionale, fărĕ se voiţĭ a vedé că, déca avemŭ astăḑĭ uă armată, uă ţéră, scolĭ şi alte instituţiunĭ folositóre, suntemŭ datorĭ recunoscinţă numaĭ lor care, a sciutŭ a ni le păstra ca să le găsimŭ noĭ astă-ḑĭ d'a-gata!.. numaĭ umblaţĭ d-lorŭ în întunerecŭ cu masca la ochĭ ca se amăgiţĭ pe bietulŭ blîndŭ poporŭ! nu'ĭ maĭ spuneţĭ vorbe frumóse şi poleite că o sĕ luaţĭ nu sciŭ care ţinuturĭ, vorbe ce nu se potŭ realiza astăḑĭ!.. josŭ măscile d-lorŭ!.. staţĭ cu faţa descoperită la lumina sóreluĭ!.. nu

faceţĭ din bietulŭ poporŭ, maşinĭ infernale, prin care se poteţĭ esplóta tesaurulŭ ţĕreĭ d-stră!.. aveţĭ pucină milă de dênsa d-lorŭ!..“

Eŭ, audindŭ aste frumóse cuvinte, ḑiseiŭ în mine, bre!.. bre!.. bre!.. ce cuvinte de adevĕratŭ Românŭ, cu amorŭ de Ţéra luĭ!.. cândŭ ce se veḑĭ!.. odată mĕ pomeniĭ cu guralivulŭ cela ochişiŭ că, sculânduse înfuriétŭ, începu a ḑice: „Domnilor, d-nu pre opinientŭ ḑise că, Ţéra, Armata, Scólele şi alte instituţiunĭ ce avemŭ, sunt de la d-niĭ boerĭ, şi că d-lorŭ le suntemŭ datorĭ recunoscinţă pentru tóte, déră d-luĭ nu a voitŭ se-vaḑă că, déca a păstratŭ şi a susţinutŭ tóte aste drepturĭ alle Ţăreĭ, a făcut'o de témă pentru că, vĕḑândŭ că Românii, a începutŭ a se lumina şi a'şĭ cunósce drepturile ce are, s'a temutŭ că aŭ se dé unŭ aspru comptŭ poporuluĭ pe care îllŭ esploata; d-lorŭ nu voescŭ sĕ spue cumŭ linguşa pe streinĭ punînduşĭ capetele pe tipsie!.. şi sfêrşi ḑicândŭ: Domnilor, mĕ declarŭ că facŭ parte din partidulŭ liberalŭ.. Eŭ, suntŭ Românŭ şi Românŭ adevĕratŭ căruia 'ĭ place libertatea şi dreptatea, suntŭ în fine unŭ revoluţionarŭ!..“ Eŭ, nu tăcuiŭ draculuĭ, ci uă dată începuiŭ a rîde cu hohotŭ şi a striga... bravo!.. aferimŭ!.. écă unŭ bĕtĕuşŭ allŭ căruĭ fiitorŭ stă numaĭ cu trênteli, păruelĭ şi snopelĭ! la aste vorbe, tóţĭ începură a rîde cu hohotŭ, éră eŭ, mĕ pomeniĭ pe la spate c'unŭ afurisitŭ îmbrăcatŭ în haine negre şi cu uă spală-varḑă atârnată de şoldŭ care, cumŭ veni, îmĭ ḑisse: „Eşĭ afarĕ... aci nu suntŭ libere manifestaţiunile.“ şi mĕ luă de spate, eŭ, ca să nu'mĭ punŭ mintea cu unŭ mojicŭ care nu vedé că se adreséḑă către unŭ boerŭ Serdar, mĕ sculaiŭ şi luândumĭ binişorŭ tălpeşiţa, pe icĭ 'ţĭ-e drumulŭ Illiuşŭ.

A doua ḑi ênsă, nu mĕ lăsaiŭ, ci mĕ duseiŭ éră la cameră şi ascultândŭ binişorŭ totŭ la bătĕuşulŭ de erĭ, vĕḑuiŭ pe

unuluĭ naltŭ, cam uscăţivŭ şi sivŭ care, lăsândŭ se termine bătĕuşuluĭ şi tovarăşuluĭ luĭ cella cârnŭ, începu a ḑice: „D-lorŭ eŭ, pentru că nu potŭ să mĕ unescŭ cu niciĭ una din ideile d-stră, din causă că, fiă-care îşĭ esprimă idea aşa precumŭ îĭ convine în modulŭ personalŭ, mĕ declarŭ că facŭ parte din partidulŭ oposantŭ ḑisŭ Centru, adică, mĕ voiŭ apţine la tóte, pentru că nu'mĭ convine a mĕ uni cu d-stră...“ Cumŭ amŭ ḑice, nu se póte uni, pentru că nu este ghişeftŭ şi pentru dênsulŭ!.. eŭ, auḑindŭ tóte acestea, ḑiseiŭ în mine... ce felŭ frate!.. în România care este numaĭ una, a ajunsŭ se fiă treĭ felurĭ de Românĭ!.. nu suntŭ óre toţĭ fii aĭ acesteĭ Ţerĭ!.. a ajunsŭ ca cine o fi maĭ pişicherŭ să o jefuéscă în locŭ sĕ o ajute!.. şi rĕdicânduse şedinţa, plecaiŭ şi eŭ cu sufletulŭ măhnitŭ, vĕḑîndŭ astă desbinare între Românĭ!

Dupe acésta, începuiŭ éră a mă gîndi, pe ce drumŭ trebuea se apucŭ, ca se potŭ căpăta uă slujbuliţă; mĕ gândiĭ şi mĕ resgândiŭ! apoĭ mĕ hotărĕiŭ şi ḑiseiŭ: aide Illiuşiŭ! lipescete totŭ pe lângă bieţiĭ boerĭ carĭ, nu a lăsatŭ nicĭ odată pe cellŭ săracŭ se éssă ne ajutatŭ din casa lorŭ! şi astŭ-felŭ, mĕ duseiŭ la cella cu gémŭ în ochiŭ care, îndată ce mĕ vĕḑu mĕ şi cunoscu şi îmĭ ḑise: „Ce maĭ facĭ arhonŭ serdare Illiuşŭ? da ce atâta timpŭ, nu aĭ venitŭ pe la mine?“ Eŭ, vĕḑêndŭ că m'a cunoscutŭ şi că partidulŭ lorŭ era la potere, ḑiseiŭ: facŭ fórte răŭ cocóne! staŭ fărĕ nicĭ unŭ felŭ de mansupŭ şi nutreţu s'a isprăvitŭ!.. ellŭ auḑindŭ acestea, îmĭ ḑise: „maĭ rabdă puţinŭ Arhon serdare că vomŭ avé noĭ grije şi de d-ta, nu-te vomŭ lăsa să pierĭ, maĭ şeḑĭ p'aci.“ Eŭ creḑîndŭ că, ha! amŭ pusŭ mâna pe osciorŭ, rĕmăseiŭ şi alergaiŭ pentru dênsu orĭ unde mĕ trimitea, apoĭ dupe ce asteptaiŭ pânĕ îmĭ trecu păru prin căciulă, adică: pênă se deteră tumba de la potere, şi vĕḑîndŭ că nu este nicĭ uă pricopsélă cu făgăduelile luĭ celle boerescĭ, îllŭ lăsaiŭ şi mĕ duseiŭ éră pe

la cameră ca se vădŭ, care partidŭ avé să vie la potere, cândŭ, audiiŭ că vine centru la potere, dicândŭ că boeriĭ nu făcuseră nimicŭ; atunci diseiŭ şi eŭ, ea se lasŭ pe boeriĭ care, temânduse de pehlivanĭ, s'a ruinatŭ cu totulŭ, vêndîndușĭ averile de la bieţiĭ părinţĭ, şi s'a luótŭ dupe dênşiĭ ca se conrupă pe poporŭ cumpărîndŭ votulŭ spre a poté fi alesŭ de deputatŭ şi senatore, şi să mĕ lipescŭ pe lîngă cella uscăţivŭ, dóră voiŭ poté se capătŭ vre-uă slujbuliţă, şi astŭfelŭ, mĕ lipiŭ pe lîngă dînsu, cândŭ, ce se vedĭ frate! şi aci, maĭ alŭ draculuĭ! şi ăstia alergîndŭ dupe ghişefturĭ, se ţiné numaĭ de certe şi de răsbunărĭ uniĭ contra altora!.. contrarie pe toţĭ oratoriĭ în cameră, nu le plăcea nimicŭ! aşa vĕdîndŭ eŭ că, nicĭ cu acestia nu este nicĭ uă pricopsélă, mĕ gîndémŭ, ce trebuia se facŭ! cândŭ de-o-dată audiŭ că, vine Roşiĭ la potere, atuncĭ diseiŭ şi eŭ, cu voie fărĕ de voie, trebue să mĕ facŭ prietenŭ cu dracu pânĕ voiŭ trece puntea, şi mĕ deciseiŭ a mĕ uni cu dênsiĭ.

Apoĭ, ducêndu-mĕ la bătăuşŭ şi spunîndu'ĭ tóte suferinţele mele, elŭ care nu póte sĕ facă nimicŭ fără ordinulŭ celuĭ chîrnŭ, îmĭ făcu unŭ biletŭ şi mĕ trimese la elŭ, unde ducêndu-mĕ şi spunêndu'ĭ asemené, după ce elŭ mĕ primi cu cea maĭ mare amabilitate, îmĭ dise cu uă blîndeţe întocmaĭ ca a unuĭ fanariotŭ... pré bine... Arhonŭ serdare, vĕ promitŭ de sigurŭ... sĕ sciţĭ că, îndată ce vomŭ puté sĕ isbutimŭ în alegerile fiitóre, sĕ fiĭ sigurŭ de foncţiune... şi aşa încredinţîndu-mĕ şi eŭ ca prostŭ în vorbele luĭ cele frumóse şi poleite cu care a sciutŭ sĕ ameţéscă pe biata lume, mĕ puseiŭ şi eŭ pe lucru în unire cu eĭ... cândŭ ce-sĕ-vedĭ!.. dupe ce că avé în partidŭ câţĭ-va nobilĭ proştĭ ca mine pe carĭ îĭ amăgiseră, începu a 'şĭ recruta nisce slugoĭ, măcelarĭ, precupeţĭ, paracliserĭ, croitorĭ, cismarĭ şi alte lepădăturĭ ale societăţiĭ!.. eŭ care nu putémŭ suferi sĕ-mă-vêdŭ

alĕturĭ cu toţĭ prostiĭ, cândŭ vĕḑuiŭ că-ĭ săruta ca juda şi nu'ĭ scotea din *frate*, mĕ supăraiŭ şi mĕ duseiŭ la dînsulŭ şi întrebîndulŭ îĭ ḑiseiŭ: Bine d-le, pentru ce amestecĭ d-ta între noĭ, astŭ-felŭ de lepădăturĭ? nisce asemenea ómenĭ, desonorésă partidulŭ!.. elŭ, auḑindu-mĕ, începu a rînji şi îmĭ ḑise: „e! he! Arhonŭ serdare! d-ta, âncă nu-aĭ cunoscutŭ bine lumea! d-ta nu sciĭ că, prin astŭ-felŭ de instrumente vile şi inorante, poţĭ sĕ facĭ totŭ ce veĭ voi!.. d-ta nu scie că, cu astŭ-felŭ de creaturĭ care se încrede lesne cândŭ le spuĭ că mergĭ pe basea santeĭ Eveangeliĭ a luĭ Christosŭ, poţĭ sĕ ajungĭ lesne la ţinta ce dorescĭ... aceştia, te póte urca cu lesnire la piedestalulŭ ce ambiţionesĭ, şi odată urcatŭ acolo, baniĭ vorŭ curge şi fortuna îţĭ este făcută!..“ Apoĭ se-te-fi dusŭ sfântuleţulŭ se veḑĭ cumŭ le da la messe şi ţiĭ pornea cu masalale pe strade, strigîndŭ mereŭ la *Ura!*.. Eŭ auḑindŭ ast-felŭ de vorbe şi vĕḑîndŭ tóte acestea, ḑiseiŭ în mine... e! he! Illiuşŭ! la rea móră aĭ degiugatŭ!.. nicĭ cu astié nu este nicĭ uă pricopsélă!.. acestia, nu'mĭ pute mie că voescŭ binele şi lucréḑă maĭ multŭ pentru binele ţeriĭ dupe cumŭ ḑicŭ, de câtŭ alŭ punguliţiĭ lorŭ!.. ea se mĕ retragŭ eŭ maĭ bine, că nu suntŭ ăstia ómenĭ ceĭ verĭ aĭ luĭ 1848! ăştia suntŭ escamatorĭ pentru interesele lorŭ personale!.. şi astŭ-felŭ retrăgîndumĕ, rămĕseiŭ a mĕ hrăni onestŭ, făcêndŭ câte uă jelbuliţă pĕicĭ pe colea, ca se potŭ căpĕta nutrimentulŭ meŭ fărĕ remuşcare!

In fine, veni şi ḑioa alegerilorŭ de deputaţĭ pe care o asceptaŭ eĭ cu nerăbdare; în ḑioa ficsată de a vota, îmĭ luóiŭ şi eŭ călimările la brîŭ şi plecaiŭ prin grădina Cismegiŭ ca să mĕ ducŭ la Atheneŭ sĕ'mĭ daŭ votulŭ ca totŭ crescinulŭ, cândŭ intrîndŭ în grădină, ce se veḑĭ!.. mamă! Dómne!.. să-te-fi dusŭ Dumneḑeŭ, se veḑĭ pe fraţiĭ mitocanĭ pe care şi'ĭ recrutase în partidŭ, cumŭ maĭ trântea, snopea, păruea şi

pălmuca bătîndŭ cu bîtele pe bieţi ómenĭ pe care'ĭ bănuia că nu vorŭ se votese pentru deputatulŭ partiduluĭ lorŭ! ţise ridica păru pe spete de frică!.. Eŭ, vĕḑîndŭ una ca asta, spre a mĕ feri de pericolŭ, îmĭ luóiŭ tălpăşiţă pe dupe movilă, cândŭ nu apucaiŭ se facŭ câţĭ-va paşĭ şi mĕ pomeniŭ cu duoĭ afurisiţĭ de fraţĭ măcelarĭ şi unŭ precupeţŭ carĭ, îndată ce mĕ vĕḑură, începură a şi ḑice: Ia vedeţĭ... câtŭ de colo mirósе a ciocoiŭ... Eŭ, auḑindu'ĭ... to-sfeclisa!.. apoĭ ajungîndŭ aprópe de mine, fratele precupeţŭ fĕcânduse că se împiedecă şi dîndŭ peste mine, îmĭ muşcă două palme, de'mĭ ţiueră urechile treĭ ore! apoĭ îmĭ ḑiseră: te-ducĭ boerule se'ţĭ daĭ votulŭ pentru deputatulŭ partiduluĭ boerescŭ, nu este aşa?.. Eŭ, pare că mĕ povĕţui Dumneḑeŭ, şi le ḑiseiŭ: aşĭ.. da ce-amŭ nebunitŭ se stricŭ eŭ votulŭ pentru ciocoĭ? votulŭ meŭ este alŭ bieţilorŭ martirĭ aĭ noştri, (pentru că aşa se porocliseră uniĭ din pehlivaniĭ care conducea clicile) eĭ, auḑindumĕ îmĭ ḑiseră: Dute!.. dute sănĕtosŭ Românŭ adevĕratŭ! şi astŭ-felŭ scăpândŭ, plecaiŭ urmăritŭ de unulŭ din eĭ, şi pe cândŭ ajunseiŭ la podişorŭ, îmĭ eşiră înnainte alţĭ duoĭ afurisiţĭ de fraţĭ tabacĭ carĭ, cumŭ mĕ văḑură, începu a ḑice: „Éca âncă unŭ chilipirŭ ciocoescŭ“ cel care mĕ urmărea, odatĕ le strigă cu superioritate: „înlăturĭ“ apoĭ scăpândŭ şi de aci, mĕ duseiŭ la Atheneŭ. In pace.

Ajungêndŭ acolo, ce văḑuiŭ, Lasŭ că tóte mesele eraŭ înconjurate de aĭ lorŭ care se uita se vaḑă ce scriĭ, déră peste nópte, ca se pótă fi sigurĭ de reuşita lorŭ, ne fură şi urna cu biletele şi a doua-ḑi o găsirămŭ aruncată dupe Atheneŭ! da ce este dreptŭ, dreptŭ... nicĭ uă pecete nu era ruptă, biletele intraseră într'însa prin poterea sântuluĭ Duhŭ! Dupe acésta, cumŭ se făcu în Cameră majoritatea ciomagaşilorŭ, ce se veḑĭ!.. începură răsbunările cele maĭ în vier-

şunate! şi unde béta Ţărişóră, nu era pânĕ aci datóre nicĭ unŭ banŭ! odată o înnomoliră în uă datorie de câte-va milióne! de care nu ne maĭ póte scăpa, nicĭ unŭ Ministerŭ câtŭ de dibaciŭ arŭ fi!.. ne întroduse legile sfranţosestĭ lăsêndŭ averea şi onórea cetăţenilorŭ pe mâna unuĭ judecătorŭ de instrucţie, june cu gémulŭ în ochiŭ la a căruĭ facultate dete de a aresta şi a libera pe cine va voi elŭ, cumŭ amŭ ḑice, pe adevăraţiĭ făcĕtorĭ de rele, se'ĭ veḑĭ daţĭ pe garanţiă şi pe bieţi bănuiţĭ, se linceḑéscă în areste preventive, pentru că nu are mijlóce se.... scape! ne vîndu la streinĭ pe 99 de anĭ, fărĕ cé maĭ mică remuşcare! şi cu preţŭ înduoitŭ! şi déca se opuseră adevĕraţiĭ Românĭ din senatŭ, desolvîndulŭ, puse pe uniĭ din instrumentele lorŭ, de scuipă şi huidui pe bieţiĭ senatorĭ care nu voiră spolirea Ţăriĭ! îşĭ puseră capetele pe tipsie, maĭ răŭ de câtŭ aceia pe cariĭ acusaseră şi închee uă convenţie cu Pórta prin care, nu numaĭ că isbi în vechile tratate, déră lovi chérŭ în autonomia Ţăriĭ!.. Despóe sântele Bisericĭ de averile pe care, pioşi străbunĭ le lăsaseră spre folosulŭ Ţăriĭ şi ajutorulŭ celorŭ săracĭ, şi din baniĭ acestorŭ averĭ, nu se alese nicĭ prafulŭ dupe tobă!.. începu a se pune pe béta lume, felurite dăjdiĭ maĭ rĕŭ de câtŭ în tĕmpurile de tristă memorie ale fanarioţilor!.. éră spre a poté se pue în foncţiunĭ pe toţĭ aceia care îĭ ajutaseră a se urca la ţinta dorită, începură a crea diferite foncţiunĭ, precumŭ: jude de pace, portăreĭ, şefi de birourĭ, comtabile de clasea 1 şi a 2, casieriĭ sub casieriĭ, perceptoriĭ, controlorĭ şi altele, care toţĭ consuma baniĭ bieţilorŭ contribuabilĭ maĭ multŭ pe séma lorŭ şi sugrumă bugetulŭ statuluĭ! începu apoĭ se isbéscă în Instrucţiunea Publică prin desfiinţarea Eforiĭ scólelorŭ şi maltratarea corpuluĭ didacticŭ şi aduse pe tot corpul a se desgusta şi a se dese-emula!.. începură rigelile! protecţiile şi baniĭ, maĭ rĕŭ de câtŭ în trecutŭ!..

ba âncă ce? câtŭ p'aci frate să ne vêndă şi Ţéra la jidanĭ! pentru care, trebue totŭ Românulŭ, sĕ păstreḑe eternă recunoscinţă corpuluĭ comersantŭ şi adevăraţilorŭ Patrioţĭ din Bucurescĭ, carĭ, animaţĭ de sânta Religiune şi amorulŭ de Ţéra lorŭ, săriră şi nu lăsĕ a se trece în constituţie, articolulŭ 6 pe care îlŭ susţinea cu lacrămĭ în faţa luĭ Cremie, cela cârnu cu ochi boboşaţĭ!. apoĭ începură a face şi maĭ rĕŭ, pentru că spre a potea se'şĭ aibă partisanĭ, începură a lua în foncţiĭ pe bieţi lipscanĭ, braşovenĭ, paracliserĭ, cismariĭ şi alţĭ meseriéşĭ! şi nu se gîndiră de locŭ la răulŭ ce făcu, pentru că, pe de uă parte, făcea mare răŭ bieţilorŭ împricinaţĭ carĭ trebuia se sufere pânĕ ce nuolŭ impiegatŭ se-va familiarisa cu postulŭ, ca să scie ce se facă; éră pe de alta că, toţĭ acestĭ nenorociţĭ luaţĭ de la meseriile lorŭ, gustândŭ odată din afurisita de foncţiune, cândŭ se vorŭ vedea destituiţĭ dupe usulŭ ce a creatŭ tot guvernele lorŭ de la 66, nu se vorŭ maĭ întórce la meseriile lorŭ, cĭ vorŭ rămâné bătêndŭ stradele şi scările Ministrilorŭ solicitêndŭ la foncţiunĭ! şi fĕcândŭ parte din masa paraponisiţilorŭ, se vorŭ apuca de felurite meschinări ca se pótă trăi!.. conrupseră vulgulŭ, armata, preoţĭ, profesorĭ şi chiarĭ pe bieţi studenţĭ fĕcânduĭ a'şĭ uita datoriile lorŭ şi a se amesteca în politică! cu tóte acestea, sciţĭ proverbul că, Tivga, nu merge mult la apă, veni unŭ têmpŭ în care li se înfundă minciunile, şi începêndŭ uniĭ din veriĭ patrioţĭ ale luoa comptŭ de faptele lorŭ, începură fărĕ cea maĭ mică ruşine se ḑică în adunare că, acuma vĕdŭ şi eĭ că a greşitŭ!.. s'a luótŭ dupe rugăciunĭ şi promisiunĭ şi acuma vede că a făcutŭ răŭ!.. le ḑice tóte asté cuvinte fărĕ se'şĭ aducă aminte că, se găsescŭ maĭ mulţĭ verĭ patrioţĭ care ţinŭ comptŭ de faptele fiă căruia şi fărĕ se vaḑă că nu vorŭ poté se scape de justa panĕ a Istorieĭ care, va stipula cu sânge numele lorŭ de vânḑătorĭ a-ĭ Patriĭ....... şi dejusta acusaţiune a posterităţiĭ!.. a orbitŭ

atâta de tare în câtŭ nu maĭ potŭ vedé că, orĭ câtŭ arŭ voi se acuse cu faptele lorŭ pe capulŭ Statuluĭ, nu vorŭ poté, pentru că vine răspunsulŭ că, de eraţĭ nisce adevăraţĭ Patrioţĭ şi nu nisce trădĕtorĭ care v'aţĭ gânditŭ numaĭ la fortuna, şi chiarŭ amerinţatŭ de a-ĭ-fi fostŭ, totŭ nu potéĭ se facĭ atâta răŭ Patriĭ tale, ci la orĭ-care amerinţare, trebuia se 'ţĭ daĭ dimisiunea şi se facĭ cunoscutŭ la Naţiune, causele pentru care te-aĭ retrasŭ! trebuia să te gândescĭ că, chiarŭ aşa de arŭ-fi fostŭ, totŭ astăḑĭ vine cuvântulŭ care te stigmatisésă pentru eternitate, adică: se va ḑice că, acestĭ ómenĭ care strigă continuo că suntŭ Patrioţĭ, voindŭ a-ĭ face seĭ cunóscă şi Naţia şi Europa întrégă că nu suntŭ de câtŭ niste falşĭ care dorescŭ înavuţiré lorŭ prin spolierea Ţăriĭ, i-amŭ rugatŭ şi lémŭ promisŭ multe la care s'a unitŭ ca să se pótă face cu averĭ!.. apoĭ cândŭ li se propunea de către vre unŭ adevăratŭ Românŭ că trebue se voteḑe legea pentru responsabilitatea Ministrilorŭ şi a tutulorŭ funcţionarilorŭ, sĕ-te-fi-dusŭ Dumneḑeŭ, sĕ veḑĭ ţipete şi oposiţiunĭ! te cutremuraĭ!.. nu-le venea bine sĕ pue râŭ ghişefturilorŭ. E! he! frate! adevăratulŭ patriotismŭ, numaĭ la Naţiunea Elenă póte cine-va se găséscă! acolo vomŭ puté vedé că, şi copiĭ şi femeile sciŭ ce datoriĭ are pentru Dumneḑeŭ şi Patria lorŭ, éră nu la noĭ care nu ne place nimicŭ din ceea ce este bunŭ şi folositorŭ şi carĭ ne sfêşiemŭ ca lupiĭ turbaţĭ uniĭ pe alţiĭ pentru plapămă! (Stanŭ vine)

SCENA II

Illiuşŭ, Stanŭ

STANU. Cocóne... cocóne!

ILLIUSI. Carnaxĭ... ce vreĭ ţopârlane?

STANU. Cocóne... mi se pare că te auḑiamŭ vorbindŭ éră dupe vechiulŭ obiceĭ alŭ d-tale? pe semne că, éră ţi s'a în-

fundatŭ urechile şi vreĭ să ţile destupe ca la Cişmegiŭ cândŭ venişĭ gâfêindŭ ca căţeiĭ?

Illiusi. Puşcheĭ pe limbăţĭ bre… eŭ nu spunŭ nicĭ uă minciună, spunŭ adevĕrulŭ pe şléŭ, cumŭ amŭ veḑutŭ şi cumŭ s'a petrecutŭ şi se petrecŭ tóte.

Stanu. I!.. cocóne!. da sciĭ că aĭ îmbătrânitŭ de géba?

Illiusi. Ce felŭ de géba!.. pentru ce bre?

Stanu. Apoĭ bine cocóne! nu veḑĭ d-ta că astăḑĭ, cumŭ te-vede că spuĭ adevărulŭ, te goneste pănĕ la mórte? ba încă une-orĭ, îţĭ maĭ-dă şi câte unŭ puiŭ de trântélă bună!.. nu veḑĭ d-ta că celŭ ce este maĭ pişicherŭ şi maĭ şarlatanŭ acela este în capulŭ bucatelor? şi proştĭ ca alde d-ta, batŭ uliţile!

Illiusi. (Aparte). (Ehi todicheonŭ ogaidarosu! aşa este! fiă câtŭ de prostŭ cârcimarŭ, cu obrăḑnicia luĭ se plimbă în trăsură cu guleru în proţapŭ). E… şi ce'ţĭ pasă ţie?.. tu, fĕ bine de tacĭ şi nu'ţĭ pune lingura unde nu'ţĭ fierbe óla.

Stanu. Cocóne!.. cocóne!.. ascultămĕ şi pe mine! ea începĭ şi d-ta a te lăsa dupe părŭ ca mulţĭ alţiĭ! începĭ şi d-ta a ḑice precumŭ ḑicŭ mulţĭ: „se văḑŭ ântêiŭ de mine că nu o se îndreptesŭ eŭ lumea cu umărulŭ,“ făte şi d-ta uădată omŭ ca toţĭ ómeniĭ cu minte care sciŭ a se profita de ocasie, déca nu voescĭ se morĭ săracŭ!

Illiusi. Déca toţĭ vorŭ ḑice ca tine, că nu orŭ se îndreptese lumea, şi nu se vorŭ sili a pune umărulŭ ca se ridice Ţéra de unde a-aruucat'o pehlivaniĭ, atuncĭ, nu numaĭ că nu vomŭ maĭ avé Ţéră, déră nicĭ chiarŭ numele de Românĭ! totŭ adevăratulŭ Românŭ, este datorŭ a face totŭ pentru mama luĭ Patrie! a se lupta în sfera luĭ pentru independenţă şi stêrpirea răuluĭ!.. Eŭ, lasă se morŭ săracŭ cumŭ ḑicĭ tu, déră voiŭ se'mĭ amŭ cugetulŭ curatŭ şi consciinţa nepătatĕ ca şi pênă acuma.

Stanu. Ia ascultă cocóne... cugetŭ, consciinţă, patriotismu, se mănâncă tóte asté? în piaţă îţĭ dă cine-va pâine şi carne pe ele?

Illiusi. Ia ascultaţĭ la prostŭ!.. da bine mă boule, tu nu sciĭ că astea suntŭ virtuţĭ ce îţĭ liniscesce sufletulŭ şi cu care aĭ a te presenta înaintea luĭ Dumneḑeŭ?

Stanu. Apoĭ totŭ bine amŭ ḑisŭ eŭ că a-ĭ îmbătrânitŭ géba!.. da bine cocóne, nu sciĭ d-ta că, pănĕ la Dumneḑeŭ te păruescŭ sânţi de'ţĭ lasă din ochĭ stele verḑĭ? nu veḑĭ d-ta că, déca pe unŭ Ministru séŭ stăpânitorŭ nu poţĭ se 'lŭ veḑĭ cândŭ aĭ trebuinţă, din causa şarlelorŭ ce-'ĭ încongóră, déră mite pe Dumneḑeŭ? nu veḑĭ d-ta că vorbele ce ḑicĭ şi la care ţiĭ ca prostŭ, a-ajunsŭ astăḑĭ ca uă marfă prin care poţĭ a'ţĭ face stare? ea începĭ şi d-ta a face pre cumŭ facŭ mulţĭ alţiĭ, fĕ numaĭ aceia de la care poţĭ se a-ĭ vre-unŭ ghelirŭ şi se veḑĭ ce bine eştĭ.

Illiusi. Eşĭ afară... eşĭ degrabă că scotŭ luléoa de la ciubucŭ şi te croescŭ... auḑĭ mojiculŭ! se aibă obrăsnicia a mĕ povăţui elŭ pe mine!.. eşĭ degrabă.

Stanu. Săracu! este bunŭ de făcutŭ teslimŭ la Balamucŭ. (Ese).

SCENA III

Illiusu. (Singurŭ). Ufŭ!.. mojiculŭ m'a făcutŭ sĕ 'mĭ esŭ din sărite!.. poftiţĭ mĕ rogŭ! vĕ place!.. maĭ rĕstălmăciţĭ Constituţia în comunismŭ!.. maĭ daţĭ nasŭ mojiculuĭ ca sĕ puteţĭ a vĕ ajuta cu dênşiĭ la scopurile d-v. spre a puté să vĕ urcaţĭ la piedestalulŭ ghişefturilorŭ... A-sine, să 'mĭ urmesŭ vorba; aşa, dupe cumŭ vĕ spunémŭ, unŭ tempŭ de vreme, nu mĕ putémŭ eŭ odihni nicĭ de cumŭ, gândindumĕ continuo, cumŭ aceştĭ ómenĭ potŭ se amăgéscă poporulŭ fĕră remuşcare şi témă de Dumneḑeŭ! cândŭ le spune că

mergŭ pe basa Evangheliĭ luĭ Christŭ, care a fostŭ celŭ maĭ adevĕratŭ liberalŭ! cumŭ potŭ sĕ facă fapte cu totulŭ contra poveţilorŭ luĭ!.. se vede că eĭ, orbiţĭ de aurŭ şi personalităţĭ, a uitatŭ că, totŭ Evangelia ḑice: „Nu totŭ celŭ ce ḑice, Dómne! Dómne! va intra în împărĕţia luĭ Dumneḑeu!“ şi érăşĭ maĭ ḑice: „Cu măsura ce veţĭ măsura cu aceia se va măsura vouă! şi ca ale talle din ale talle priimesce de tóte pentru tóte.“ Şi să vĕ spunŭ dreptŭ cinstiţĭ boerĭ! aceste cuvinte, suntŭ fórte adevĕrate şi étă pentru ce.

Dupe trecere de câtŭ-va tĕmpŭ, veni érăşĭ ḑilele de alegerĭ pentru deputaţĭ; apoĭ să te fi dusŭ sântuleţulŭ sĕ priveştĭ, cum maĭ întorcea înapoĭ şi cu prisosŭ, tóte bătĕile ce priimiseră de la dênşiĭ! se fi vădutŭ ce elevĭ esacţĭ era şi cumŭ esecuta de frumosŭ, tóte lecţiile ce le dedeseră că, cu bătaia poţĭ sĕ facĭ sĕ ésă din urnă deputatulŭ ce voescĭ! şi se fi auḑitŭ ţipete pe tóte tonurile că, suntemŭ bătuţĭ şi torturaţĭ!.. ţipaŭ ênsă degéba, pentru că, partidul lorŭ este care a începutŭ se bată ântêiŭ la 66, dêndule lecţiĭ că aşa se alege; ceştĭ-lalţĭ: nu eraŭ de câtŭ nisce fidelĭ care, esecutaŭ întocmaĭ lecţiile ce priimiseră... şi vedeţĭ d-lor că, tóte aste imprudente fapte ale lorŭ, care nu s'a gânditŭ de câtŭ la ghelirurile lorŭ, né adusŭ în posiţiunea de unde se nu maĭ scimŭ pe care se lepădĕmŭ de răŭ şi pe care să luămŭ de bunŭ!.. la noĭ patriotismulŭ a ajunsŭ sĕ fiă sunĕtorŭ şi frumosŭ de ḑisŭ numaĭ la ḑile de paradă cândŭ veĭ voi sĕ amăgeştĭ pe ceĭ lesne creḑătorĭ!.. şi déca s'arŭ întêmpla să se găséscă niscare-va adevĕraţĭ patrioţĭ cu ardintă dorinţă de ţéra lorŭ, ce folosŭ!.. nu 'ĭ lasă şarlele care cerŭ şi dorescŭ spolierea Ţĕriĭ şi înavuţirea lorŭ cu orĭ ce preciŭ! fiă-care sĕ uitĕ sĕ pótă căpĕta ciolanŭ de rosŭ şi puţinŭ le pasă de fiitorulŭ séŭ ruina bieteĭ Ţĕrĭ!

Eĭ bine cinstiţĭ boerĭ... d-v. care aveţĭ maĭ multŭ prac-

sisŭ, spuneţimŭ, ce este de făcutŭ, în urma atâtorŭ rele? ba nu... ba nu... spuneţemĭ, cumŭ amŭ puté scăpa măcarŭ pe fiitorŭ, pentru că eŭ, în desperarea mé, m'amŭ gânditŭ că, prăpastia în care ne găsimŭ aruncaţĭ astădĭ de pehlivaniĭ şi actoriĭ ḑileĭ, nu ne-arŭ maĭ puté scăpa de câtŭ unŭ omŭ hotĕrâtŭ cu uă voinţă fermă şi uă mână de fierŭ ca Vladŭ Ţepeşŭ séŭ ca Lăpuşnénu!.. astăḑĭ, dupe smintéla în care a adusŭ pe bietulŭ poporŭ, perturbatoriĭ de meseriĭ, numaĭ este vorba se maĭ umbli cu nene, cu dragă, sperândŭ că se vorŭ îndrepta séŭ că 'ĭ veĭ puté face sĕ înţelégă că, ţéra unde ajunge că politica eĭ să se desbată de grădinarĭ şi meseriaşĭ prin cârciumĭ şi cafenele, părĕsindŭ pe Dumneḑeŭ, şi Biserică, este pierdută!..

Ascultaţimĕ cinstiţĭ boerĭ... amŭ să vĕ rogŭ ceva... vĕ rogŭ spuneţemĭ, care din d-v. se crede că arŭ puté avé trecere la Palatŭ?.. da... póte că voiţĭ a mĕ întreba, pentru ce, se vĕ spunŭ pentru ce... pentru că eŭ, Serdaru Iliuşŭ care mĕ vedeţĭ, amŭ curagiulŭ a face pari pe viéţă cu d-v. că, numaĭ în intervalulŭ unuĭ anŭ, se facŭ pe totŭ Românulŭ, sĕ fiă Românŭ adevĕratŭcu témă de Dumneḑeŭ şi ardintŭ amorŭ pentru mama luĭ Parrie! ca şi străbuniĭ... Ce?.. râdeţĭ?.. vi se pare inposibilŭ, nu este aşa?.. e! he! d-lorŭ, totulŭ se póte cândŭ este bună voinţă şi nu se rĕstălmăcescŭ legile pe dosŭ... da... mĕ rogŭ... să ne înţelegemŭ... v'amŭ întrebatŭ care aveţĭ trecere, fărĕ sĕ vă esplicŭ pentru ce... étă causa... vĕ rogŭ se'mĭ solicitaţĭ uă foncţiune, da sciţĭ ce foncţie? nu voescŭ foncţie ca a orĭ căruĭ marţafoiŭ... voiŭ sĕ fiŭ numitŭ primŭ Ministru şi preşidinte cu potere absolută, pentru care voiŭ rĕspunde cu capulŭ meŭ; ênsă, se nu vă duceţĭ cu mintea că, unde v'amŭ citatŭ pe Vladŭ Ţepeşŭ şi Lĕpuşnénu, aşĭ voi se facŭ îndreptare prin mórte! o!.. nu!.. departe de mine astă idee

barbară!.. voĭ îndrepta tóte, prin alte mesiĭ maĭ sigure ca mórtea şi torturele.

SCENA IV

Stanŭ, Illiuşŭ

Stanu. (Vine repede) Cocóne!.. Cocóne!

Illiusu. Carnacsi! ce este gogumane?

Stanu. Ce, cocóne, te puĭ în slujbă, nu este aşa?

Illiusu. E! şi ce 'ţĭ pasă ţie?.. dămĭ unŭ ciubucŭ.

Stanu. Ce felŭ ce 'mĭ pasă mie?.. d'apoĭ eŭ care te slugărescŭ d'atâţia anĭ, n'o se capătŭ şi eŭ uă slujbuşóră pe lângă d-ta?

Illiusu. Na... v'amŭ spusŭ eŭ!.. écă âncă unŭ aspirantŭ pentru ciolanŭ... dămĭ unŭ ciubucŭ ticălosule şi nu maĭ visa muşte pe pereţĭ!.. veḑĭ de meseria ta şi tacĭ.

Stanu. Bine cocóne! (îĭ dă ciubucu).

Illiusu. Şi astŭ-felŭ, cinstiţĭ boerĭ, voescŭ se fiŭ Ministru nicĭ maĭ susŭ nicĭ maĭ josŭ... da... póte că aveţĭ a mĕ întreba, cumŭ uă se potŭ îndrepta eŭ atâtea rele?.. e! he!.. lesne şi fórte bine... étă cumŭ... îndată ce voiŭ fi numitŭ primŭ Ministru, amŭ se invitŭ pe capii tutorŭ partidelorŭ, în unŭ salonŭ mobilatŭ, să le daŭ dulcéţă, cafea şi ţigărĭ, apoĭ amŭ se începŭ a întreba pe fiă-care partidŭ în parte: D-lor ce sunteţĭ d-v.? ce voiţĭ? şi pentru ce nu vĕ uniţĭ uniĭ cu alţĭ de faceţĭ a suferi Ţéra?.. eĭ aŭ se'mĭ rĕspunḑă: „Noĭ suntemŭ adevĕraţiĭ fiĭ aĭ vechilorŭ străbunĭ Românĭ carĭ aŭ sciutŭ atâţea secolĭ se susţie drepturile Ţĕreĭ apĕrândule cu sângele şi averile lorŭ, suntemŭ adevĕraţiĭ Românĭ pe care, uniĭ din falşĭ Patrioţĭ ne-a numitŭ „*Albĭ*“ retrograḑĭ, aristocraţĭ şi usurpatorĭ aĭ drepturilorŭ Naţionale...“ bunŭ... va se ḑică, sunteţĭ Românĭ? pré bine; apoĭ amŭ se trecŭ la ceĭ-alţĭ şi sĕ'ĭ întrebŭ: Da d-v. d-lor, cine

sunteţĭ? ce sunteţĭ şi ce voiţĭ de nu vĕ uniţĭ cu toţiĭ?.. şi acestia aŭ se 'mĭ rĕspundă: „Noĭ suntemŭ adevĕraţĭ Românĭ şi fiĭ fidelĭ aĭ Patriĭ nóstre pe care, uniĭ din colegiĭ noştri, ne-a numitŭ *Centru*, noĭ voimŭ a conduce Ţéra, pe calea prosperitățiĭ şi a progresuluĭ şi de aceia ne vomŭ abţine la tóte pentru că nu ne convine a ne uni cu nicĭ una din ideile colegilorŭ noştri...“ bunŭ!.. va sĕ ḑică şi d-v. sunteţĭ totŭ Românĭ?.. pré bine... apoĭ amŭ sĕ trecŭ la ceĭ-alţĭ şi sĕ'ĭ întrebŭ: „Da d-v. d-lor, ce sunteţĭ? cine sunteţĭ? şi ce dorinţĭ aveţĭ?.. eĭ aŭ sĕ 'mĭ rĕspundă: „Noĭ suntemŭ Românĭ liberĭ şi independenţĭ, suntemŭ ómeniĭ progresuluĭ şi aĭ veriĭ libertăţĭ, carĭ dorimŭ mărirea şi independenţa Ţĕriĭ nóstre şi carĭ, nu vomŭ lăsa nicĭ uă dată se sufere poporulŭ, pentru uă mână de privelegéţĭ aĭ Regulamentuluĭ căreĭ 'şĭ aŭ împărţitŭ între dânşiĭ tóte bunurile Ţĕriĭ atâţea secolĭ!.. bunŭ... cu unŭ cuvântŭ şi d-v. sunteţĭ totŭ Românĭ?.. pré bine... apoĭ amŭ se trecŭ pe fiă-care partidŭ, în câte unŭ altŭ salonŭ separatŭ, şi amŭ se éŭ cu mine vre-uă 30—40 de jandarmĭ de ceĭ ce dă cu barda în Dumneḑeŭ, şi cu câte unŭ vrafŭ de nuele vînjóse şi amŭ se intru la ceĭ de ântêiŭ şi puneĭ josŭ pe câte unŭ unŭ, şi dăle!.. da dăle... aŭ se strige să se vaite să mĕ întrebe pentru ce ne baţĭ d-le? ce ţ'amŭ făcutŭ noĭ? eŭ amŭ sĕ le răspundŭ... lasă că vĕ spunŭ eŭ pentru ce vĕ batŭ... apoĭ amŭ se trecŭ la ceĭ-alţĭ şi puneĭ josŭ şi dăle, da dăle ca la fasole... de aci amŭ se trecŭ la ceĭ de alŭ treilea şi puneĭ josŭ şi pe acestia şi dă... da dăle pânĕ le voiŭ jupui peile... pe urmă, amŭ sĕ'ĭ rechemŭ éră în salonulŭ celŭ mare şi dupe ce le voiŭ da éră dulcéţă, cafea şi ţigărĭ, amŭ să le ḑicŭ:

E!.. Domnilor... v'amŭ bătutŭ precumŭ vedeţĭ, şi daca nu mĕ înşelŭ v'amŭ bătutŭ binişorŭ... d-v. m'aţĭ întrebatŭ, pentru-ce vĕ batŭ, şi eŭ v'amŭ promisŭ a-ve spune, étă dară

pentru-ce; La interogaţia ce v'amŭ fĕcutŭ în parte, toţĭ d-v. 'mĭ aţĭ ḑisŭ că sunteţĭ Românĭ care doriţĭ binele, progresulŭ şi prosperitatea Naţiuneĭ d-v., déca déră sunteţĭ toţĭ Românĭ precumŭ ḑiceţĭ, pentru ce nu voiţĭ a vĕ uni odată toţĭ la o-laltă ca se lucraţĭ ca nişte adevĕraţĭ fraţĭ şi fiĭ bunĭ aĭ aceliaşĭ mame România?

Suntŭ 13 anĭ, de cândŭ sufere sârmana Ţéră! care vĕ plăteste din tesaurulŭ eĭ, câte 2 galbenĭ pe ḑi diurne, şi 13 anĭ de cândŭ d-v. în cameră, în locŭ de a lucra pentru dânsa şi fiitorulŭ eĭ, precumŭ aveţĭ obligaţiunea, d-v. vĕ ţineţĭ numaĭ de certe, de rĕsbunărĭ uniĭ contra altora şi de a adopta felurite lucrurĭ nefolositóre Ţĕreĭ ci numaĭ persónelorŭ d-v.! In intervalulŭ acesta, ce aţĭ făcutŭ pentru béta Patrie! mama d-v.?.. nimicŭ!.. de totŭ nimicŭ!.. ba în locŭ de a lucra pentru salvarea eĭ, d-v. ca materialiştĭ ce sunteţĭ, a'ţĭ înpins'o în cea maĭ mare prăpastie şi a'ţĭ înomolit'o în datoriĭ, pĕnĕ în gâtŭ!..a'ţĭ lăsatŭ a se introduce în ţéră, nu numaĭ cele maĭ oribile viţiurĭ care a demoralisatŭ vulgulŭ, déră a'ţĭ fĕcutŭ singurĭ atâta rĕŭ cu personalităţile d-v. în câtŭ, în scurtŭ tĕmpŭ, nu o se maĭ potemŭ avé nicĭ unŭ industriaşŭ séŭ meseriaşŭ, pentru că luându'ĭ de la meseriile lor unde avéŭ unŭ travaliŭ sigurŭ, onestŭ şi pacificŭ, léţĭ creatŭ diferite foncţiunĭ care, nu numaĭ că sugrumĕ bugetulŭ Statuluĭ fărĕ folosŭ, déră impinge şi béta Ţéra la peire!.. Vedeţĭ d-lorŭ!.. asta este causa care m'a forţatŭ se-vĕ-batŭ! şi vĕ promitŭ că, vĕ voiŭ bate pĕnĕ voiŭ face se péră din România numele de: Albi, Roşiĭ şi Centru, şi se nu rĕmâe de câtŭ unŭ singurŭ nume, adică: de Românĭ fraţĭ şi fii bunĭ şi fidelĭ aĭ aceliéşĭ mame România!.. daţĭ déră mâna uniĭ cu alţĭ şi lăsândŭ orŭ ce ură séŭ personalitate, în frăţiţivĕ şi lucraţĭ cu fidelitate pentru mama d-v. Patrie! Nu vedeţĭ că, cu intrigile şi conspiraţiunile d-v. de totŭ-felu,

aţĭ ameţitŭ şi pe bietulŭ Capŭ alŭ Statuluĭ, care sciţĭ fórte bine că, dupe legile Constituţionale, nu este maĭ multŭ de câtŭ unŭ confirmatorŭ şi esecutorŭ alŭ faptelorŭ d-v. bune séŭ rele, şi l'aţĭ făcutŭ a se deconerta! a se desgusta şi a'şĭ pierde frumósele ilusiunĭ ce'şĭ făcuse la începutŭ pentru prosperitatea noiĭ séle Patriĭ! lucraţĭ d-lorŭ cu credinţă şi zelŭ precumŭ a lucratŭ şi străbuniĭ d-v.!.. aruncaţivĕ ochiulŭ şi vedeţĭ cum s'a revoltatŭ ţărêna străbună! şi cumŭ vĕ ameninţă blastemânduvĕ!

România este una d-lor, şi fii-eĭ déră, nu trebue s e fie separaţĭ! ertaţĭ greşalele uniĭ altora şi aduceţivă aminte de nenorocitele fase prin care a trecutŭ astă sĕrmană Ţărişóră! şi cumŭ strabuniĭ d-v. numaĭ prin fermă unire, a stiutŭ sĕ uă scape din ghiarele tutorŭ celorŭ ce voiaŭ se uă înghiţă!

Lĕsaţĭ vorbele late şi inciunile cde totŭ felulŭ prin care aţĭ ameţitŭ poporulŭ ca să poteţĭ ajunge la ţinta ce ambiţionaţĭ, şi faceţĭ fapte!.. fapte d-lorŭ care se facă a rĕmânea numele d-v. ca nisce nume de sânţĭ entru posteritale! gêndiţiv ĕ fiă-care că, nu aveţĭ a mosteni pămantulŭ şi cutremuraţivĕ de pedépsa luĭ Dumnedeŭ, pe care l'aţĭ renegatŭ! Uniţivĕ la olaltă şi susţinêndŭ cu tărie drepturile de autonomie alŭ Ţĕriĭ d-v. pe care le-a usuratŭ pehlivani, susţineţĭ cu fidelitate şi pe alesulŭ Naţiuneĭ şi lucraţĭ cu credinţă fermĕ pentru salvara mameĭ d-v. Patriă!

Iarĕ déca vedeţĭ că, în sînulŭ d-v. se găsesce şi vre unŭ infamŭ de fanariotŭ care pentru enteresele luĭ meschine vĕ împinge la fapte rele, fugiţĭ de dênsulŭ şi de tóte consiliile luĭ şi analisaţĭ bine tóte cuvintele acestiĭ rase de jefuitorĭ! Ţéra, fiindŭ îngenuchiată de atâtea intrigĭ de totŭ felulŭ, numaĭ póte suferi! nu voeşte a fĭ anexată la nimenĭ!.. patriotismulŭ, nu stă în costume Naţionale, căciulĭ lunguețe, barbişóne şi plete lungĭ, ci în fapte, tóte aceste maimuţĕriĭ suntŭ

ca lupulŭ care se îmbracă cu pelea oi ca se pótă amăgi, pre cumŭ facŭ acestia care vorŭ se amăgéscă pe bietulŭ poporŭ!

Nu faceţĭ ca Alchimistulŭ care a ḑisŭ: „ Orĭ de câte orĭ îmĭ va trebui banĭ, voiŭ lovi Tronulŭ suveranuluĭ cu toégulŭ meŭ, şi va curge aurŭ! şi aurŭ multŭ!..“ D-v. se lovițĭ Tronulŭ cu fidelittatea ca se faceţĭ a curge dreptatea, egalitatea şi vera libertate!..

Incetaţĭ a mêhni pe Suveranulŭ d-v. pe care sciţĭ fórte bine că, spre a stărpi aspiraţiunile indigene de Domniétŭ, singurĭ d-vóstră aţĭ alergatŭ la dinastie şi l'aţĭ rugatŭ se'şĭ lase tată! mamă! şi patrie, şi se vie a-ne guverna! lĕsaţilŭ se pótă lucra în pace şi dupe cumŭ a-avutŭ tendinţă cândŭ a venitŭ aci!.. fiţĭ patrioţĭ adevĕraţĭ şi încetaţĭ a totŭ face conspiraţiunĭ prin machinăriĭ infernale care, vedeţĭ bine că, a forţatŭ pe poterile garante care ne susţinea, se ne tratese de ómenĭ nebunĭ şi indemnĭ de a-ne guverna singurĭ şi a tinde la separatismŭ! aţĭ lăsatŭ ca din libertatea de presă, prin licenţa în care a căḑutŭ se ajungă la lĕbêrţată.

Fie-vĕ destulŭ d-lor! pentru numele ceruluĭ! încetaţĭ din atâtea răsturnărĭ de Ministere, Camerĭ, Consiliĭ judeţene şi Comunale, care tóte conrupe pe poporulŭ şi îlŭ obosesce! uniţivĕ odată şi votêndŭ legea de responsabilitatea Ministrilorŭ şi a tutorŭ foncţionerilorŭ, faceţĭ a se pune odată frêŭ la atâtea jéfurĭ care a causatŭ sĕrăcia Ţériĭ! temeţivĕ de Dumneḑeŭ, se nu se mênie pe noĭ şi să ne aducă în posiţia Franţiĭ pe care astĕḑĭ, nu este omŭ care o bate ci singură poterea luĭ!.. desteptaţivĕ odată şi vedeţĭ că este uă mână secretă a infernuluĭ care, ţiindŭ perpetuo intriga şi desginarea între noĭ, ne têraste la peire fĕcêndune a asculta la minciunile cellorŭ ce doresce peirea éră nu libertatea după cumŭ ḑicŭ.

STANU. (apartŭ, Iliuşŭ bea apă şi fumă ciubucŭ). Totŭ bine

amŭ ḑisŭ eŭ că este bunŭ de fĕcutŭ teslimŭ la balamucŭ se-nu-vĕ cercaţĭ d-lor se faceţĭ vre-unŭ păcatŭ se'lŭ puneţĭ în slujbă, că prelegea mea daca o maĭ-fi asta! aşa suntŭ toţĭ, până ajunge la osŭ şi cumŭ l'a căpĕtatŭ, sluga frumóse ideĭ şi ilusiĭ! s'a dusŭ!..

Illiusi. Şi éră le voiŭ ḑice: lăsaţĭ d-lor pe fiă-care a'şĭ da votulŭ în pace şi nu'lŭ maĭ conrupeţĭ cu banĭ şi felurite mofturĭ şi bătĕĭ, fiindŭ că, omulŭ onestŭ şi bunulŭ Patriotŭ, nicĭ odată nu cumpără séŭ se cerşetoréscă votulŭ, ci aşteptă se-fie chematŭ; toţĭ aceia care conrupe pe alegătorĭ suntŭ adevĕraţĭ furĭ de cele sânte pentru că, conrupândŭ consciinţa omuluĭ simplu, se sileşte a-ajunge acolo de unde se pótă despuia Ţéra! E! d-lor ce idee vĕ daţĭ?.. cu modulŭ acesta nu amŭ se îndreptesŭ eŭ tóte rĕurile?.. nu o se scape Ţéra de pericolŭ ce o amerinţă? uniţĭ odată toţĭ, étăne salvaţĭ.. da... o se 'mĭ ḑiceţĭ póte că, nu o se potŭ uni pe toţĭ, e! he ê-ĭ voiŭ uni fĕră voie, voiŭ scóte peste frontieră espatriindŭ pe toţĭ capiĭ perturbatorĭ carĭ, vânduţĭ streinuluĭ, ne prepară ruina şi voiŭ face ca, pe fiitorŭ votulŭ fie-căruia se-fie adevĕratŭ votŭ suveranŭ éră nu conruptŭ.

Stanu. Cocóne, de şi suntŭ unŭ prostŭ şi gogomanŭ cumŭ ḑicĭ d-ta, déră te rogŭ, ia maĭ scultămĕ şi pe mine unŭ cuvĕntŭ!

Illiusi. E... spune ce voestĭ?

Stanu. Cocóne... déca voestĭ se trăestĭ bine astăḑĭ, fă şi d-ta precumŭ facŭ alţiĭ; cândŭ veḑĭ că este unŭ partidŭ la potere ḑi şi d-ta că eştĭ cu dânşiĭ, şi cĕndŭ veḑĭ că a căḑutŭ şi a venitŭ altu, ḑi că eştĭ cu acela şi astŭ-felŭ poţĭ se te pricopseştĭ; priveste şi d-ta se veḑĭ mulţĭ dalde ăstia care pănĕ deunăḑĭ le chiorâia maţele de fóme şi acuma se plimbă în trăsurĭ, mănuşaţĭ şi guleraţĭ.

Illiusi. Ce se facŭ?.. asta este uă faptă, cea maĭ laşe, cea maĭ miserabilĕ! unŭ omŭ onestŭ, fiă bunŭ fiă rĕŭ principiulŭ sĕŭ, se stea în credinţa luĭ éră nu să şio renege dupe ocasiĭ! eŭ, nu voiŭ eşi nicĭ uă dată din credinţa mé de la începutŭ.

Stanu. O fi laşe cocóne dupe cumŭ ḑicĭ, o fi miserabilĕ darĕ veḑĭ d-ta că astăḑĭ trăestĭ bine, nu veḑĭ d-ta că cu modulŭ acesta, uă sumĕ de vagabonţĭ şi cĕrcimarĭ s'a pricopsitŭ.

Illiusi. Lasă sĕ se pricopséscă astŭ-felŭ de fiinţe miserabile, eŭ ênsă nu mĕ voiŭ schimba din credinţa mé nicĭ uădatĕ, şi de şi credinţa mé are astăḑĭ unŭ minorŭ partidŭ, cumŭ ḑicŭ uniĭ, déră posteritatea şi pana Istoriĭ, va sti se destingă pe veriĭ patrioţĭ carĭ aŭ ardintă dorinţă de prosperitatea Ţĕriĭ lorŭ, şi se stigmatisese pe toţĭ miserabiliĭ carĭ, pentru enteresele lorŭ, 'ş aŭ îngenunchiatŭ fĕră remuşcare pe biéta lorŭ Patriĕ!.

Stanu. Pré bine cocóne!.. numaĭ veḑĭ, să nu uă paţĭ şi aci ca la Cişmegiŭ.

Illiusu. Nu mĕ temŭ de nimicŭ în faţa verităţiĭ incontestabile... E... d-lorŭ... vedeţĭ că şi Tombatera, îşĭ are ideile luĭ salutariĭ?.. aşa este că nu vă displace?.. daca déră vĕ place ce amŭ se facŭ, mijlociţĭ câtŭ de curêndŭ se fiŭ numitŭ Ministru şi vĕ garantesŭ că, în celŭ maĭ scurtŭ tĕmpŭ, se scapŭ Ţéra de prăpastie şi se facŭ se nu maĭ fiă în România, de câtŭ numaĭ Românĭ adevĕraţĭ cu dorinţa nefăţarnică pentru Ţéra lorŭ! (aci se asvêrlă uă depeşe din publicŭ) Ce-va-sĕ ḑică asta!.. ce felŭ d-lorŭ?.. nu care cumva?.. eĭ bine... acuma vĕḑŭ că desteptênduvĕ din litargia în care aţĭ fostŭ aruncaţĭ de pehlivanĭ, aţĭ începutŭ a-deveni adevăraţĭ Românĭ cu judecată matoră!.. aţĭ vĕḑutŭ că, drumulŭ pe care vĕ conduce perturbatoriĭ fĕră conscin-

ţă, nu este bunŭ!. D-stră nu apucarăţĭ se ascultaţĭ finitulŭ ideilorŭ mele cele salutăriĭ şi îndată aţĭ şi depeşatŭ, cerêndŭ numirea mé!.. Dumnedeŭ, déră sĕ-vă facă pe toţĭ totŭ Ministri... ea se vedemŭ ce cêntă telegrama asta... (desfăcêndu'o, citeşte) Telegramă; în bassa recomadaţiuniĭ ce-ni-s'a făcutŭ asupra persóneĭ adevĕratuluĭ nostru patriotŭ Românŭ, d-luĭ Serdarŭ Illiuşŭ, supra numitŭ şi Tombatera Câine Roşŭ... eĭ bine d-lorŭ, n'are nicĭ unŭ hazŭ!.. nu trebuć sĕ spuneţĭ cumŭ suntŭ poroclitŭ de ceĭ fără minte... destulŭ era să fi ḑisŭ, Illiuşŭ... a-sine.. se urmĕmŭ ; Tombatera Câine Roşŭ, amŭ decretatŭ şi decretămŭ cele ce urmédă: Art. I unicŭ, d-luĭ Serdarŭ Illiuşŭ supra numitŭ Tombatera Câine Roşŭ, în bassa consideraţiuneĭ celeĭ maĭ considerate din tóte consideraţiunile consideraţiunilorŭ demne de consideratŭ, şi dupe capacitatea ce ni s'a făcutŭ cunoscutŭ că posedă pentru unŭ asemenea locŭ, îlŭ numimŭ Primŭ şi preşedinte cu potere absolută între colegiĭ sĕĭ de la Institutulŭ Mărcuţa!... ce felŭ!.. la Mărcuţa!.. ce dracu!.. póte că nu vĕdŭ bine!.. se urmĕmŭ, de la Institululŭ Mărcuţa, unde sperămŭ a'şĭ găsi destuĭ semenĭ cu care să se pótă îeţelege, şi celŭ din urmă, etc, etc... Bine cinstiţi meĭ boerĭ, asta fuse patriotismulŭ? să me trimeteţĭ la Institutulŭ Mărcuţa?.. vĕ fórte mulţămescŭ de cinste!.. d-vóstră în locŭ de a trimite pe ceĭ ce, pe tótă ora vĕ minte, mă trimeteţĭ pe mine care vĕ spunŭ, numaĭ simplă veritatea incontestabilĕ!.. Ei bine ... spuneţĭ şi singurĭ d-v. nu v'amŭ spusŭ eŭ că, nu vĕ convine a se astêmpăra agitaţiile şi a se pune frîŭ jafurilorŭ de totŭ felulŭ? aşa este că vorbele d-v. cele frumóse cu care minţiţi lumea, nu potŭ se ţie de câtŭ de la uşă pănĕ la scară?.. aşa este că, fiă-care asteptaţĭ se faceţĭ prin minciună, a vĕ veni câtŭ de curêndŭ rândul la ghişefturĭ?.. aşa este că, pe celŭ ce vĕ arată

rěurile pe faţă, ĕlŭ batjocoriţĭ! ĕlŭ despreţuiţĭ şi ĕlŭ umpleţĭ de calomniĭ?.. e! he!. d-lor!.. s'a dusŭ těmpurile în care se căuta numaĭ ómeniĭ ceĭ maĭ onestĭ şi adevăraţĭ patrioţĭ!.. aşa este că, uitêndŭ pe Dumnedeŭ, v'aţĭ perdutŭ şi constiinţa, orbiţĭ de enteresŭ!.. Aide sêrmane Illiuşŭ! aducânduţĭ aminte de versurile carea dice :

„Zadarnicŭ cândŭ în silă, tu vedĭ că nu se póte!
„Rěmâĭ d'arŭ cu răbdarea, rěmâĭ a-aştepta"!...

Se rămâĭ a-aştepta desteptarea cea adevărată!

Însă d-lor.., cu tótă farsa ce'mĭ jucareţĭ, vě rogŭ se maĭ ascultaţĭ unŭ lucru pe care póte că, nu l'aţĭ observatŭ; se ştiţĭ d-lor că, cu orĭ câtă influenţă aţĭ-fi credutŭ póte că aveţĭ la Palatŭ, totŭ nu aţĭ-fi potutŭ reuşi nimicŭ; de nu mě credeţĭ, cercaţĭ şi veţĭ vedé, pentru că, spre nenorocirea suveranilorŭ cari, ca se nu pótă afla nicĭ uă datě veritatea de câtŭ întortochiată, tóte Palatele, suntŭ pline de mişeĭ cari, pentru enteresele lorŭ personale, linguşescŭ şi se târăscŭ pe lêngă Suveranĭ astŭ-felŭ, în câtŭ îĭ-face a crede că, aceste juvinĭ têrătóre, suntŭ singurĭ Angelĭ aĭ divinităţiĭ, trimişĭ ca se'ĭ susţie, şi că toţĭ ceĭ-alţĭ, suntŭ Demonĭ aĭ infernuluĭ care îlŭ minte?..

Dacă Suveraniĭ nu arŭ avea astă fatalĕ nenorocire de-a nu putea se descopere pe acéstă rasă de viperă care causéză tóte nenorocirile, în popóre, nu arŭ face greşelĭ, fiindŭ că s'arŭ putea consulta şi cu alţiĭ, cândŭ arŭ descoperi câte ceva de favorabilŭ, éră nu arŭ sta concentratŭ numaĭ în ideile şi consiliile acestorŭ amăgitorĭ ce ascundŭ veritatea şi suptŭ masca fidelităţiĭ, înşală! Se lăsămŭ déră d-lor ca, totŭ Dumnedeŭ, care apără pe sêrmana România, de atêţea secolĭ sě o apere, şi se uă protege, descoperindŭ pe ceĭ trădătorĭ!.. uă sémă de

ómenĭ, se rămânemŭ cu credinţă fermă în Dumneḑeŭ, ca şi străbuniĭ nostri! se avemŭ âncă pacienţa că elŭ, va demasca pe toţĭ aceia care l'aŭ renegat! Eŭ! de şi sunt cu ănima şi sufletulŭ sdrobitŭ de durere că nu potŭ a mĕ învrednici de-a vedea uă-dată unirea tutorŭ Românilorŭ ca nisce adevăraţĭ fraţĭ! déră rămânŭ sperîndŭ şi asteptândŭ uă adoua venire, cândŭ va trebui a ne deştepta toţĭ la vocea veritățiĭ contra minciuneĭ, spre a potea cunóste fiă care, cine suntemŭ, ce suntemŭ şi ce amŭ putea deveni prin unire, şi ferma credinţă! semânţa ce sémânŭ eŭ astăḑĭ: curândŭ séŭ maĭ târḑiŭ, va da fructulŭ eĭ!

Nópte bună cinstiţĭ boerĭ!.. nópte bună!.. vĕ rogŭ ênsă, déca în astă séră, din mare aprindere de dorinţă de unŭ fiitorŭ mare şi ferice, se-va-fi întêmplatŭ se punŭ mâna pe sagna cui-va, ve-rogŭ se paravlepsiţĭ şi se credeţĭ că amŭ făcut'o cu vre-uă altă intenţie, ci numaĭ pentru că mĕ dóre colea!.. şi pentru că nu dorescŭ ca alţĭ orbiţĭ, se fiu anexatŭ pe lêngă nicĭ uă potere vecină care, ne cóce turta âncă de multŭ!.. dorescŭ sĕ rămânŭ liberŭ şi independentŭ şi că, vréŭ a vedea că totŭ Românul, s'a făcutŭ demnŭ de nobila luĭ ḑivisă şi nume!.. asta este d-lorŭ, visulŭ, aspiraţiunile şi simţimântulŭ meŭ, ce posedŭ âncă de la 1848!

Astŭ-felŭ déră, nópte bună şi cine aveţĭ urechĭ de auḑitŭ şi suflete curate, vĕ-rogŭ se auḑiţĭ şi se înţelegeţĭ cetindŭ şi printre rêndurĭ, éră nu se faceţĭ ca Juda precumŭ a făcutŭ la 66 ca prin minciună a făcutŭ pe mulţĭ din braviĭ militerĭ a'şĭ călca jurămăntulŭ lorŭ de bravĭ! (Către stanŭ) Aide Stănică băete! se mergemŭ şi se remânemŭ sperêndŭ şi aşteptêndŭ!

Stanu. Aşa este cocóne că'ţĭ tăeră nasu? aşa este că o paţişĭ?.. nu ţiamŭ spusŭ eŭ că, asţăḑĭ la uă parte de jefuitorĭ, nu place adevĕrulŭ!.. stăĭ se veḑĭ câte aĭ s'auḑĭ încă!

ILLIUSU. Lasă fătulŭ meŭ! sperŭ că va veni unŭ tĕmpŭ în care, dispărêndŭ minciuna, veritatea îşĭ-va înălţa tronulŭ seŭ de triumfŭ pe ruinile minciuniĭ! va veni timpulŭ în care, toţĭ ceĭ mârşavĭ, să se prosterne în faţa veritățiĭ! nópte bună cinstiţĭ boerĭ!.

STANU. Să te audă Dumnedeŭ, cocóne să se deştepte toţĭ şi se fugă de mincinoşĭ.. (Ese, cortina cade).

FINE

Operile ce amŭ compusŭ şi amŭ publicatŭ

1. *Cumplitulŭ amăgitŭ*, comedie originală.
2. *Pusnicu Selbaticuluĭ Munte*, dramă.
3. *Sĕraculŭ Cinstitŭ*, comedie originală.
4. *Uceniculŭ Şarlatanuluĭ*, comedie originală.
5. *Mórtea luĭ Mihaĭ Vitéḑu*, dramă istorică origina
6. *Oglinda Veritățiĭ s'aŭ Trecutulŭ şi Presentu* actŭ politicŭ.
7. *Serbaré Naționale s'aŭ Visulŭ Fericireĭ*, pastor originală.
8. *Don-Sanj alŭ II-lea, Regele Portogalieĭ*, dran
9. *Serdarulŭ Illiuşŭ Tombatera Câine Roşu*, come originală.

NB: In curêndŭ se va pune subŭ presă şi allŭ 10- uvrajŭ întitulatŭ: „*Adelaida de Lussanu*,“ dramĕ în acte, 1 prologŭ şi XIX tablourĭ.
